

Διδακτική πρόταση 2: Οι σχέσεις ανάμεσα στις ομάδες ανθρώπων της Γεωμετρικής Εποχής – Πολιτική και κοινωνική οργάνωση

Ερώτημα – κλειδί¹

- Ποιες ήταν οι σχέσεις ανάμεσα στις ομάδες των ανθρώπων της Γεωμετρικής Εποχής;

Σύνδεση με το προηγούμενο μάθημα

Στο προηγούμενο μάθημα τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να εξερευνήσουν την οργάνωση των ανθρώπων σε ομάδες, και πιο συγκεκριμένα το μέγεθος αυτών των ομάδων και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Στο σημερινό μάθημα θα μελετήσουν τις σχέσεις ανάμεσα στις ομάδες των ανθρώπων της Γεωμετρικής Εποχής.

Μαθησιακοί στόχοι

Οι μαθητές και μαθήτριες να:

- αναφέρουν υποθέσεις σχετικά με τις σχέσεις ανάμεσα στις ομάδες των ανθρώπων τη Γεωμετρική Εποχή (γνώση περιεχομένου).
- χρησιμοποιήσουν τις έννοιες «εύρημα», «τεκμήριο», «πηγή», «αναπαράσταση» (έννοιες περιεχομένου).
- επιλέγουν τις πηγές που προσφέρουν τεκμήρια για συγκεκριμένα ερωτήματα (δεξιότητες).
- επιχειρηματολογούν για να υποστηρίξουν τις υποθέσεις τους (δεξιότητες).

Διδακτικό και μαθησιακό υλικό

- Ατομική πλαστικοποιημένη καρτέλα (μικρός πίνακας) μαρκαδόροι νερού και σφουγγαράκι.
- Φύλλο Εργασίας «**Ήταν όλοι οι άνθρωποι της Γεωμετρικής Εποχής στην Κύπρο ίσοι μεταξύ τους;**»
- Φύλλο Εργασίας «**Συγκρούονταν ή συνεργάζονταν οι ομάδες των ανθρώπων της Γεωμετρικής Εποχής;**».
- Κάρτες Εργασίας: «*Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από την Γεωμετρική Εποχή μέχρι σήμερα;*», σ. 24–25.
- Φάκελος Επιτευγμάτων.

Δραστηριότητα προσανατολισμού

Υπενθυμίζουμε στα παιδιά ότι στο προηγούμενο μάθημα εντοπίσαμε τεκμήρια που δείχνουν ότι την Γεωμετρική Εποχή σε κάποιες περιοχές του κόσμου είχαμε αυτοκρατορίες, που αποτελούνταν από βασιλεία και ότι διοικούνταν από βασιλιάδες. Τίθεται το ερώτημα: «**Υπήρχαν συγκρούσεις ανάμεσα στις ομάδες των ανθρώπων ή σχέσεις συνεργασίας;**». Με βάση τις πηγές που μελέτησαν και τις γνώσεις που τα παιδιά απέκτησαν από τα προηγούμενα μαθήματα, καταθέτουν τις απόψεις τους.

¹ Το ερώτημα-κλειδί τοποθετούνται σε περίοπτη θέση, ώστε να αποτελούν κεντρικό άξονα και σημείο αναφοράς της μαθησιακής διαδικασίας.

Δραστηριότητα 1: Ήταν όλοι ίσοι μεταξύ τους τη Γεωμετρική Εποχή;

Σε συνέχεια του πιο πάνω προβληματισμού, τα παιδιά μοιράζονται το **Φύλλο εργασίας «Ήταν όλοι οι άνθρωποι ίσοι μεταξύ τους τη Γεωμετρική Εποχή;»**, εμπλέκονται σε παραγωγική συζήτηση, **ανακρίνουν** τις πηγές, **εκφράζουν** απόψεις, αφού εντοπίσουν τεκμήρια και σημειώνουν τις υποθέσεις τους. Επίσης αξιολογούν και αναθεωρούν τις αρχικές υποθέσεις τους, χρησιμοποιώντας το λεξιλόγιο διαβαθμισμένης βεβαιότητας.

Τεκμήρια τα οποία πιθανότατα να εντοπίσουν τα παιδιά:

- Ο πλούτος των κτερισμάτων σε ορισμένους τάφους, αντίθετα από άλλους.
- Η ανώτερη κοινωνική θέση κάποιων ανθρώπων που είχαν την πολυτέλεια να είναι ιδιοκτήτες αλόγου (βλ. αναφορά σε προηγούμενο μάθημα).
- Η απεικόνιση ανθρώπου ξαπλωμένου σε ανάκλιτρο, ενώ άλλες μορφές να τον υπηρετούν.

Στη συνέχεια τα παιδιά μοιράζονται το **δεύτερο Φύλλο Εργασίας με τίτλο «Μελετώντας τον Όμηρο – Ήταν όλοι οι άνθρωποι της Γεωμετρικής Εποχής, ίσοι μεταξύ τους;»**. Τα μέλη της κάθε ομάδας συνεργάζονται για να φτιάξουν μια **σύντομη σκηνή 30 δευτερολέπτων με κίνηση ή ομιλία**, που να εξηγά, σύμφωνα με τα τεκμήρια που εντοπίστηκαν, εάν οι άνθρωποι ήταν ίσοι ή όχι μεταξύ τους. Συγκεκριμένα στην σκηνή που θα προετοιμάσουν τα παιδιά, θα πρέπει να δείξουν:

- ο Πού βρίσκονται τα πρόσωπα που περιγράφονται στο απόσπασμα;
- ο Ποιες είναι οι σχέσεις μεταξύ τους;
- ο Πώς άραγε νιώθουν;

Η κάθε ομάδα παρουσιάζει με τη σειρά και κάθε φορά οι θεατές σχολιάζουν με βάση τις πηγές που έχουν μελετήσει προηγουμένως.²

Δραστηριότητα 2: «Συγκρούονταν ή συνεργάζονταν οι ομάδες των ανθρώπων της Γεωμετρικής Εποχής;»

Αφού τεθεί ο προβληματισμός, τα παιδιά μελετούν τις πηγές στο Φύλλο Εργασίας **«Συγκρούονταν ή συνεργάζονταν οι ομάδες των ανθρώπων της Γεωμετρικής Εποχής;»** (Ερώτημα Α και Β). Εντοπίζουν τα τεκμήρια και εκφράζουν τις απόψεις τους στην ολομέλεια, επιχειρηματολογώντας με βάση αυτά.

Στη συνέχεια, τα παιδιά ανακρίνουν την γραπτή πηγή Φύλλο Εργασίας «Συγκρούονταν ή συνεργάζονταν οι ομάδες των ανθρώπων της Γεωμετρικής Εποχής;» (Γ).

Ο Ουεναμών (αιγύπτιος) πήγε από την Αίγυπτο στη Βύβλο (βασιλείο της Φοινίκης) με καράβι και ναύτες από τη Φοινίκη (σημερινή Συρία), για να προμηθευτεί ξυλεία. Κατά την επιστροφή του στην Αίγυπτο ο άνεμος τον παρέσυρε στην Αλάσια (Κύπρος). Κάπως έτσι περιγράφει την περιπέτειά του ο Ουεναμών: «Ο άνεμος με έριξε στη γη της Αλάσιας. Οι κάτοικοι της πόλης ήρθαν να με σκοτώσουν. Προσπάθησα, σπρώχνοντας, να ανοίξω δρόμο ανάμεσα τους και να φτάσω στο μέρος που βρισκόταν η πριγκίπισσα της πόλης, Hataba. Τη συνάντησα, τη χαιρέτησα και είπα: «Δεν υπάρχει κανείς που να καταλαβαίνει τη γλώσσα της Αιγύπτου;». Ένας απάντησε: «Εγώ καταλαβαίνω». Του είπα: «Να πεις στην κυρία σου, έχω ακούσει ...ότι στη χώρα αυτή πράττειται στο σωστό. Μήπως τώρα κάποιος εδώ πράττει το κακό;». Εκείνη είπε: «Τι είναι αυτά που λες;». Της είπα: «Η θάλασσα αγρίεψε και ο άνεμος με οδήγησε στην Αλάσια (Κύπρος). Θα αφήσεις τους ανθρώπους σου να με σκοτώσουν, παρόλο που είμαι αγγελιοφόρος του αιγύπτιου Αμυν. Θα ψάχνουν μέχρι να με βρουν. Όσο για τους ναύτες του βασιλιά της Βύβλου, που θέλουν (οι κάτοικοι της Κύπρου) να σκοτώσουν, δεν θα βρει ο βασιλιάς (της Βύβλου) δικούς σας ναύτες και να τους τιμωρήσει ο ίδιος;». Η πριγκίπισσα ηρέμησε το πλήθος και μου είπε: «Μην ανησυχείς». Πηγή: Καραγιώργης, Β. (2002). Κύπρος. Το σταυροδρόμι της ανατολικής Μεσογείου 1600-500π.Χ. Αθήνα: ΚΑΠΟΝ, σ. 141.

² Ευχαριστίες στη Δρα. Χάρης Πολυκάρπου, Συντονίστρια Θεατρικής Αγωγής ΝΑΠ και Λειτουργό Π.Ι.

Αφού ανακρίνουν τη γραπτή πηγή (πιο πάνω), τα παιδιά υπογραμμίζουν με μπλε χρώμα τα τεκμήρια (πληροφορίες) που φανερώνουν συνεργασία και με κόκκινο τα τεκμήρια που φανερώνουν συγκρούσεις ανάμεσα στις ομάδες των ανθρώπων τη Γεωμετρική Εποχή. Τέλος ανακοινώνουν στην ολομέλεια της τάξης.

Ανακεφαλαίωση – Επαναφορά κύριων σημείων

Το κάθε παιδί γράφει στην ατομική του καρτέλα:

- Δύο τεκμήρια για τις συγκρούσεις ανάμεσα στις ομάδες των ανθρώπων της Γεωμετρικής Εποχής.
- Δύο τεκμήρια για τη συνεργασία ανάμεσα στις ομάδες της Γεωμετρικής Εποχής.

Στη συνέχεια, το κάθε παιδί συμπληρώνει στις Κάρτες Εργασίας *Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από τη Γεωμετρική Εποχή μέχρι σήμερα*; όσες πληροφορίες θεωρεί σημαντικές ή ενδιαφέρουσες και δεν αναφέρονται ήδη.

Αναστοχασμός παιδιού

Το κάθε παιδί επιλέγει να απαντήσει σε μια ή περισσότερες ερωτήσεις:

- Τι μου άρεσε πιο πολύ ή μου έκανε εντύπωση από αυτά που κάναμε σήμερα;
- Άλλαξαν οι ιδέες/γνώσεις μου με το σημερινό μάθημα; Γιατί;
- Συνεργάστηκα/συζήτησα αποτελεσματικά με άλλα παιδιά;
- Τηρήθηκαν οι αρχές του αμοιβαίου σεβασμού στον διάλογο;
- Πώς θα με βοηθήσουν αυτά που έμαθα σήμερα στην καθημερινή μου ζωή;
- Τι άλλο θέλω να μάθω; Τι θα ήθελα να εισηγηθώ στη/στον δασκάλα/ό μου;

Αναστοχασμός εκπαιδευτικού

- Πότε συμμετείχαν πιο ενεργά τα παιδιά;
- Τι πέτυχε κατά την άποψή μου; Τι δεν «δούλεψε» και γιατί;
- Ποιες περιοχές χρειάζονται βελτίωση; Πώς θα μπορούσαν να γίνουν;

Αξιολόγηση

Συντρέχουσα αξιολόγηση γίνεται κατά τη διάρκεια του μαθήματος μέσα από τις δραστηριότητες που εκτελούν τα παιδιά στις ομάδες τους και στην ολομέλεια της τάξης· και τελική αξιολόγηση γίνεται με τη δραστηριότητα ανακεφαλαίωσης και επαναφοράς των κύριων σημείων.